

## ΕΥΡΩΠΑΙΟΣ ΕΠΟΠΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

**Συνοπτική παρουσίαση της γνωμοδότησης του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων επί της πρότασης απόφασης του Συμβουλίου για τη σύναψη της εμπορικής συμφωνίας για την καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης μεταξύ, αφενός, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της και, αφετέρου, της Αυστραλίας, του Καναδά, της Ιαπωνίας, της Δημοκρατίας της Κορέας, των Ηνωμένων Πολιτειών του Μεξικού, του Βασιλείου του Μαρόκου, της Νέας Ζηλανδίας, της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής**

(Συντετμημένη έκδοση. Το πλήρες κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης διατίθεται στην αγγλική, στη γαλλική και στη γερμανική γλώσσα στον δικτυακό τόπο του ΕΕΠΔ, στη διεύθυνση: <http://www.edps.europa.eu>)

(2012/C 215/08)

### I. Εισαγωγή

#### I.1. Η νομοθετική διαδικασία της ΕΕ για τη θέσπιση της ACTA

1. Στις 24 Ιουνίου 2011, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύναψη της εμπορικής συμφωνίας για την καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης (στο εξής «ACTA» ή «η Συμφωνία») μεταξύ, αφενός, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της και, αφετέρου, της Αυστραλίας, του Καναδά, της Ιαπωνίας, της Δημοκρατίας της Κορέας, των Ηνωμένων Πολιτειών του Μεξικού, του Βασιλείου του Μαρόκου, της Νέας Ζηλανδίας, της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής<sup>(1)</sup>.

2. Ο στόχος της συμφωνίας είναι η αντιμετώπιση των ζητημάτων επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (στο εξής «ΔΔΙ») με την ανάπτυξη κοινής προσέγγισης για την επιβολή και τη διευκόλυνση της συνεργασίας σε διεθνές επίπεδο. Το κεφάλαιο II θεσπίζει μέτρα σε διάφορους τομείς του δικαίου, ήτοι στο πεδίο των αστικών κυρώσεων (τμήμα 2), των συννομοσπονδιακών μέτρων (τμήμα 3), της επιβολής ποινικών κυρώσεων (τμήμα 4) και της επιβολής των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στο ψηφιακό περιβάλλον (τμήμα 5). Το κεφάλαιο III θεσπίζει μέτρα για τη βελτίωση των πρακτικών επιβολής και το κεφάλαιο IV διαλαμβάνει περί της διεθνούς συνεργασίας.

3. Η ACTA εγκρίθηκε ομόφωνα από το Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2011<sup>(2)</sup> και υπογράφηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και 22 κράτη μέλη<sup>(3)</sup> στις 26 Ιανουαρίου 2012. Σύμφωνα με το άρθρο 40 της συμφωνίας, η ACTA θα τεθεί σε ισχύ μετά την επικύρωσή της από έξι υπογράφοντα κράτη. Εντούτοις, προϋπόθεση για να τεθεί η συμφωνία σε ισχύ ως δίκαιο της ΕΕ είναι η επικύρωσή της από την ΕΕ, ήτοι η έγκρισή της από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επί τη βάση της διαδικασίας έγκρισης διεθνών εμπορικών συμφωνιών<sup>(4)</sup> και η επικύρωσή της από τα κράτη μέλη επί τη βάση των οικείων συνταγματικών διαδικασιών. Η ψηφοφορία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την ACTA αναμένεται διενεργηθεί κατά τη διάρκεια του 2012, θα γίνει δε από την ολομέλεια του σώματος.

#### I.2. Η τρέχουσα κατάσταση στην ΕΕ όσον αφορά την ACTA

4. Τους τελευταίους μήνες έχουν ενταθεί οι ανησυχίες σχετικά με την ACTA<sup>(5)</sup>. Το γεγονός αυτό ώθησε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναγγείλει στις 22 Φεβρουαρίου 2012 την πρόθεσή της να υποβάλει στο

<sup>(1)</sup> Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τη σύναψη της εμπορικής συμφωνίας για την καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης (στο εξής «ACTA» ή «η Συμφωνία») μεταξύ, αφενός, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της και, αφετέρου, της Αυστραλίας, του Καναδά, της Ιαπωνίας, της Δημοκρατίας της Κορέας, των Ηνωμένων Πολιτειών του Μεξικού, του Βασιλείου του Μαρόκου, της Νέας Ζηλανδίας, της Δημοκρατίας της Σιγκαπούρης, της Ελβετικής Συνομοσπονδίας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, COM(2011) 380 τελικό.

<sup>(2)</sup> Η τελευταία έκδοση του κειμένου της συμφωνίας, η οποία δημοσιεύθηκε από το Συμβούλιο στις 23 Αυγούστου 2011, διατίθεται στη διεύθυνση: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st12/st12196.en11.pdf>

<sup>(3)</sup> Η Γερμανία, η Κύπρος, η Εσθονία, οι Κάτω Χώρες και η Σλοβακία δεν έχουν υπογράψει ακόμα τη συμφωνία.

<sup>(4)</sup> Σύμφωνα με το άρθρο 218 παράγραφος 6 της ΣΛΕΕ.

<sup>(5)</sup> Βλ., μεταξύ άλλων: <http://euobserver.com/9/115043>, <http://euobserver.com/871/115128>, [https://www.bfdi.bund.de/bfdi\\_forum/showthread.php?3062-ACTA-und-der-Datenschutz](https://www.bfdi.bund.de/bfdi_forum/showthread.php?3062-ACTA-und-der-Datenschutz), <http://www.bbc.co.uk/news/technology-17012832>

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αίτημα γνωμοδότησεως επί της συμφωνίας <sup>(6)</sup>. Η διαδικασία αυτή προβλέπεται από το άρθρο 218 παράγραφος 11 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης («ΣΛΕΕ») <sup>(7)</sup>.

5. Στις 4 Απριλίου 2012, η Επιτροπή αποφάσισε να θέσει στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα: «Είναι η εμπορική συμφωνία για την καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης (ACTA) συμβατή με τις ευρωπαϊκές Συνθήκες, ειδικότερα δε με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης;» <sup>(8)</sup>. Εάν η γνώμη του Δικαστηρίου είναι αρνητική, το άρθρο 218 παράγραφος 11 της ΣΛΕΕ ορίζει σαφώς ότι «η σχεδιαζόμενη συμφωνία μπορεί να τεθεί σε ισχύ μόνο εφόσον τροποποιηθεί, ή εάν αναθεωρηθούν οι Συνθήκες».

6. Εξάλλου, η υποβολή αιτήματος γνωμοδότησεως επί της συμφωνίας από την Επιτροπή στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν αναστέλλει αυτομάτως τη συνεχιζόμενη διαδικασία έγκρισης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Το θέμα συζητήθηκε στο πλαίσιο της Επιτροπής Διεθνούς Εμπορίου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και αποφασίστηκε η συνέχιση της διαδικασίας ψήφισης της συμφωνίας με βάση το ισχύον χρονοδιάγραμμα <sup>(9)</sup>.

### I.3. Οι λόγοι για την έκδοση δεύτερης γνωμοδότησης του ΕΕΠΔ σχετικά με την ACTA

7. Τον Φεβρουάριο του 2010, ο ΕΕΠΔ εξέδωσε γνωμοδότηση ίδια πρωτοβουλία με στόχο να επιστήσει την προσοχή της Επιτροπής στις πτυχές προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων που θα έπρεπε να τύχουν εξέτασης στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη της ACTA <sup>(10)</sup>. Ενώ οι διαπραγματεύσεις διεξάγονταν με τήρηση των αρχών της εμπιστευτικότητας, προέκυψαν ενδείξεις ότι η ACTA θα θέσπιζε μέτρα επιβολής στο διαδίκτυο τα οποία θα είχαν αντίκτυπο επί των δικαιωμάτων προστασίας των δεδομένων, ιδίως δε τον μηχανισμό των τριών προειδοποιήσεων <sup>(11)</sup>.

8. Ο ΕΕΠΔ εστίασε τότε την ανάλυσή του στην εξέταση της νομιμότητας και της αναλογικότητας των μέτρων αυτής της μορφής, κατέληξε δε στο συμπέρασμα ότι η θέσπιση στο πλαίσιο της ACTA μέτρων που θα συνεπάγονταν τη μαζική παρακολούθηση των δραστηριοτήτων των χρηστών του διαδικτύου θα αντίβαινε στα θεμελιώδη δικαιώματα της ΕΕ, ιδίως δε στα δικαιώματα της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων, τα οποία προστατεύονται δυνάμει του άρθρου 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των άρθρων 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης <sup>(12)</sup>. Ο ΕΕΠΔ επισήμανε περαιτέρω την ανάγκη θέσπισης εγγυήσεων κατά τις διεθνείς ανταλλαγές δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της επιβολής των ΔΔΙ.

9. Καθώς πλέον το κείμενο της προτεινόμενης συμφωνίας ACTA έχει δημοσιοποιηθεί <sup>(13)</sup>, ο ΕΕΠΔ φρονεί ότι είναι σκόπιμο να εκδώσει μια δεύτερη γνωμοδότηση σχετικά με την ACTA προκειμένου να αξιολογήσει από την άποψη της προστασίας των δεδομένων ορισμένες από τις διατάξεις που περιέχονται σε αυτή και τοιούτοτρόπως να παράσχει εμπειρογνωμοσύνη που θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη κατά τη διαδικασία επικύρωσης. Ενεργώντας ίδια πρωτοβουλία, ο ΕΕΠΔ εξέδωσε την τρέχουσα γνωμοδότηση επί τη βάση του άρθρου 41 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 με σκοπό να παράσχει καθοδήγηση σχετικά με τα θέματα προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων που εγείρει η ACTA.

*(Συντεταγμένη έκδοση. Το πλήρες κείμενο της παρούσας γνωμοδότησης διατίθεται στην αγγλική, στη γαλλική και στη γερμανική γλώσσα στον δικτυακό τόπο του ΕΕΠΔ, στη διεύθυνση: <http://www.edps.europa.eu>)*

<sup>(6)</sup> Δήλωση του επιτρόπου Karel De Gucht σχετικά με την ACTA (εμπορική συμφωνία για την καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης), <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/12/128>

<sup>(7)</sup> Το άρθρο 218 παράγραφος 11 της ΣΛΕΕ ορίζει ότι «Ενα κράτος μέλος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο ή η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο να γνωμοδοτήσει εάν η σχεδιαζόμενη συμφωνία είναι συμβατή με τις Συνθήκες. Εάν η γνώμη του Δικαστηρίου είναι αρνητική, η σχεδιαζόμενη συμφωνία μπορεί να τεθεί σε ισχύ μόνο εφόσον τροποποιηθεί, ή εάν αναθεωρηθούν οι Συνθήκες». Σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 2 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, «Η γνωμοδότηση μπορεί να αναφέρεται τόσο στο αν η συμφωνία που πρόκειται να συναφθεί συμβιβάζεται με τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ όσο και στο αν η Κοινότητα ή ένα από τα όργανά της έχουν την εξουσία να συναψουν τη συμφωνία αυτή».

<sup>(8)</sup> <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/12/354&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

<sup>(9)</sup> Βλ. <http://www.neurope.eu/article/parliament-halts-sending-acta-court-justice>

<sup>(10)</sup> Γνωμοδότηση του Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων σχετικά με τις τρέχουσες διαπραγματεύσεις στις οποίες συμμετέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τη σύναψη εμπορικής συμφωνίας καταπολέμησης της παραποίησης/απομίμησης (ACTA), ΕΕ C 147 της 5.6.2010, σ. 1.

<sup>(11)</sup> Οι «πολιτικές διακοπές της πρόσβασης στο διαδίκτυο ύστερα από τρεις προειδοποιήσεις», γνωστές και ως συστήματα «κλιμακούμενης αντίδρασης» επιτρέπουν στους κατόχους δικαιωμάτων δημιουργού να παρακολουθούν τους χρήστες του διαδικτύου και να εντοπίζουν πιθανούς παραβάτες δικαιωμάτων δημιουργού. Στη συνέχεια, οι κάτοχοι δικαιωμάτων δημιουργού θα επικοινωνούν με τους παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου (ISP) για να τους ενημερώσουν για τον φερόμενο ως παραβάτη. Οι ISP με τη σειρά τους θα προειδοποιούν τον χρήστη που εικάζεται ότι παραβιάζει τα δικαιώματα δημιουργού. Ύστερα από τρεις προειδοποιήσεις, η πρόσβαση του τελευταίου στο διαδίκτυο θα διακόπτεται.

<sup>(12)</sup> Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΕΕ C 303 της 14.12.2007, σ. 1.

<sup>(13)</sup> Βλέπε υποσημείωση 3.

## II. Συμπέρασμα

67. Μολονότι ο ΕΕΠΔ αναγνωρίζει το εύλογο συμφέρον που εξυπηρετεί η κατοχύρωση της επιβολής των ΔΔΙ σε διεθνές επίπεδο, φρονεί ότι πρέπει να επιτευχθεί η ορθή ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων προστασίας των ΔΔΙ και των δικαιωμάτων προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων.

68. Ο ΕΕΠΔ επισημαίνει ότι τα υπό εξέταση μέσα ενίσχυσης της επιβολής των ΔΔΙ δεν πρέπει να παραβιάζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις ελευθερίες του ατόμου στην ιδιωτική ζωή, στην προστασία των δεδομένων και στην ελευθερία της έκφρασης, καθώς και άλλα δικαιώματα όπως το τεκμήριο της αθωότητας και η αποτελεσματική νομική προστασία.

69. Πολλά από τα υπό εξέταση στη συμφωνία μέτρα επιβολής των ΔΔΙ στο ψηφιακό περιβάλλον συνεπάγονται την παρακολούθηση της συμπεριφοράς των χρηστών του διαδικτύου και των ηλεκτρονικών τους επικοινωνιών. Τα μέτρα αυτά συνιστούν βαναύσες παρεμβάσεις στην ιδιωτική ζωή του ατόμου και, αν δεν εφαρμοσθούν προσηκόντως, ενδέχεται να στοιχειοθετούν προσβολή των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του, μεταξύ άλλων του δικαιώματος προστασίας της ιδιωτικής ζωής, του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων και της εμπιστευτικότητας των επικοινωνιών.

70. Πρέπει να διασφαλισθεί ότι κάθε μέτρο επιβολής στο διαδίκτυο που εφαρμόζεται στην επικράτεια της ΕΕ συνεπεία της προσχώρησης στην ACTA είναι αναγκαίο και αναλογικό εν σχέσει προς τον σκοπό της επιβολής των ΔΔΙ. Ο ΕΕΠΔ επισημαίνει ότι μέτρα που συνεπάγονται τη χωρίς διακρίσεις ή ευρεία παρακολούθηση της συμπεριφοράς των χρηστών του διαδικτύου ή/και των ηλεκτρονικών τους επικοινωνιών όσον αφορά μηδαμινές, μικρής κλίμακας και μη σκοπούσες στο κέρδος παραβάσεις δεν συνάδουν με την αρχή της αναλογικότητας και συνιστούν παραβιάσεις του άρθρου 8 της ΕΣΑΔ, των άρθρων 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και της οδηγίας περί προστασίας των δεδομένων.

71. Περαιτέρω, ο ΕΕΠΔ εκφράζει τον προβληματισμό του για αρκετές διατάξεις της συμφωνίας. Ειδικότερα:

- Η συμφωνία δεν διασαφηνίζει το πεδίο εφαρμογής των προβλεπόμενων στο άρθρο 27 μέτρων επιβολής στο ψηφιακό περιβάλλον ούτε διευκρινίζει αν αυτά στοχεύουν στην αντιμετώπιση μόνον των ευρείας κλίμακας παραβιάσεων των ΔΔΙ. Η έννοια της «εμπορικής κλίμακας» στο άρθρο 23 της συμφωνίας δεν προσδιορίζεται επαρκώς. Ως εκ τούτου, πράξεις που τελούνται από ιδιώτες χρήστες για προσωπικούς λόγους και όχι για την απόκομιση κέρδους δεν εξαιρούνται ρητά από το πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας.
- Οι «αρμόδιες αρχές», οι οποίες βάσει του άρθρου 27 παράγραφος 4 της συμφωνίας επιφορτίζονται με αρμοδιότητες επιβολής ασφαλιστικών μέτρων, παραμένουν μια έννοια ιδιαίτερα ασαφής και μη διασφαλίζουσα επαρκώς ότι η αποκάλυψη των προσωπικών στοιχείων των φερόμενων ως υπαίτιων παραβάσεων θα επιτρέπεται μόνο υπό τον έλεγχο των δικαστικών αρχών. Επιπλέον, οι όροι τους οποίους πρέπει να πληρούν οι κάτοχοι δικαιώματος για να τους χορηγηθεί δικαίωμα ασφαλιστικών μέτρων δεν είναι ικανοποιητικοί. Οι αβεβαιότητες αυτές ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις σε περιπτώσεις ατημάτων αλλοδαπών «αρμόδιων αρχών» προς παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου με έδρα στην ΕΕ.
- Πολλά από τα μέτρα συνεταιριστικής προσπάθειας για την εκούσια επιβολή τα οποία θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν δυνάμει του άρθρου 27 παράγραφος 3 της συμφωνίας συνεπάγονται μορφές επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου που συνιστούν παραβάσεις του δικαιού της ΕΕ.
- Η συμφωνία δεν περιέχει επαρκείς περιορισμούς και εγγυήσεις όσον αφορά την εφαρμογή μέτρων τα οποία συνεπάγονται την παρακολούθηση δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε μεγάλη κλίμακα. Ειδικότερα, δεν θεσπίζει εγγυήσεις όπως ο σεβασμός των δικαιωμάτων της ιδιωτικής ζωής και της προστασίας των δεδομένων, η αποτελεσματική νομική προστασία, η ορθή διαδικασία και ο σεβασμός της αρχής του τεκμηρίου της αθωότητας.

Βρυξέλλες, 24 Απριλίου 2012.

Giovanni BUTTARELLI  
Αναπληρωτής Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας  
Δεδομένων